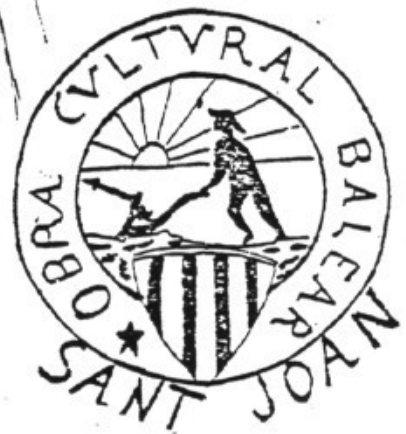

mel i sucre

---

nº 18

Girant fulles hi trobareu:

- Notícies locals, sobre el que succeeix al poble per l'C.C.B.
- Campanya per la normalització del català a Mallorca (s'admeten donacions)
- Bestiari, original estudi de l'indiote, per Joan Moratinos, Pep Roig, Joan Morey i altres.
- Moneda espanyola 1.868 - 1.975, per Amador Gaià i Joan Morey.
- Assaig sobre les festes nadalenques per Miquel Company J.
- "Nit de lluna plena" i "Amor... taronger en flor", poesies de Bàrbara Oliver Mates.
- "Les festes nadalenques", poema de Na Bàrbara Mates Sastre.
- La Sibil.la, introducció i una de les transcripcions del cant per Joan Morey.
- Passatemp, per Biel Company M. Miquel Company J. i Joana Sorell
- Apunts de flora, breu estudi del cirerer de betlem i de la vi-dalba per Josep Roig Bauçà.
- Aquest mes fa ....., ressenya del que passà a Sant Joan fa una sèrie d'anys per Miquel Gaià Mates.

MEL I SUCRE, num -18 Desembre 1.981. Butlletí informatiu de l'Obra Cultural Balear a Sant Joan, per als socis.

Portada - Sibil.la de la Seu de Ciutat de Mallorca

Tothom que vulgui col.laborar que faci de veure algú de l'e-quip de treball.

Tirada actual: 80 exemplars

----- NOTICIES LOCALS (Algunes arribades a
darrera hora del 28)

----- Amb motiu del 25 aniversari de la fundació de la Penya motorista de Sant Joan, dia 21 de Novembre es varen celebrar una sèrie d'actes a la sala de l'Ajuntament, entre els quals cal destacar l'exposició de murals fotogràfics, projecció de películes, refresc,....

-----Dia 29 de Novembre, com cada any la Penya va celebrar les tradicionals matances.

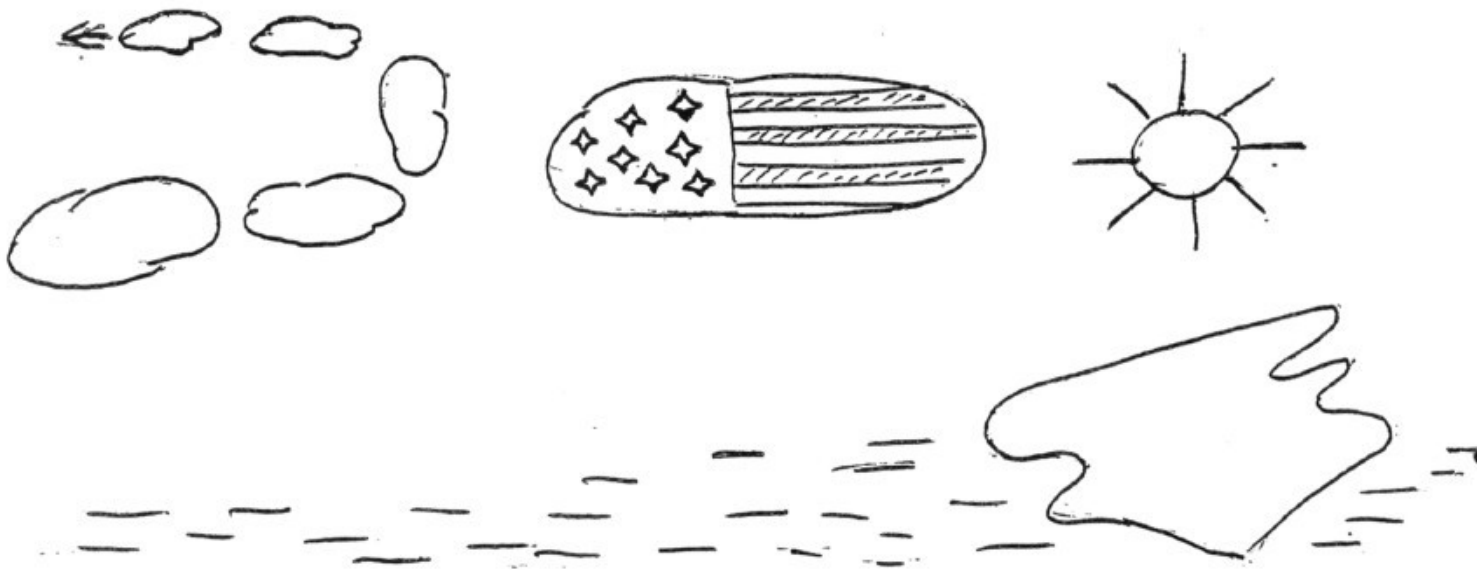
----- L'excel.lentíssim Ajuntament de Sant Joan ha subvencionat amb un milió cinc-centes mil pessetes el nou local de l'O.C.B. que s'obrirà prest a la plaça Nova. Molt agraïts.

----- L'Ajuntament en el darrer ple acordà indemnitzar els que fa poc temps construïren les casetes i cisterna del camp de futbol, i a més que en aquel indret s'hi col.locarà una placa commemorativa d'aquesta realització social.

----- A l'Auditorium de la Ciutat de Mallorca, el dia 20 de Desembre es va realitzar la XI Trobada de les corals mallorquines, on hi participà la Coral de Sant Joan conjuntament amb la del Centre cultural de Sineu.

----- Una brigada de picapedrers ha començat depressa les obres de les escoles noves, per tal que estiguin acabades abans de les properes eleccions del 83. Així a les altres En Caveró com a canvi d'arròs brut i porcella, nos podrà prometre una altra cosa.

----- No plou. ELS AMERICANS CULPABLES ;. La presència de vaixells amb propulsió nuclear ha modificat greument l'equilibri tèrmic de la nostra atmósfera.

----- Amb motiu de la recollida de doblers per a la lluita contra el càncer, dia 8 de Desembre en el local de Can Tronca, hi va haver una desfilada de models, laqual va esser molt concorreguda.

----- Aquest mateix dilluns hem vist picapedrers, martell en mà, tirant a terra les velles plaques dels carrers i places, per col·locar les que pertoquen.

----- Abans d'asfaltar el camí de Calicant, segons rumors, se posarà una capa d'asfalt en els carrers on hi manca dins el poble.

----- L'Ajuntament de Sant Joan s'ha sumat a la campanya de normalització de la nostra llengua, empresa per altres institucions il·lenques.

----- A l'església parroquial de Sant Joan, dia 6 hi va tenir lloc un concert de corals infantils on hi actuaren la coral de Sant Joan i una de Ciutat.

----- La nova junta pastoral ha acordat transformar les ruïnes del teatre en un edifici multifuncional de molts de pisos. Disposarà entre altres serveis de pub, top- less, i un complet assortit de màquines de jocs electrònics.

----- " Un santjoaner de sempre " al govern de Madrid amb la cartera del ministeri de treball. Ha promès feina i confits a tots els santjoaners que no en tenguin.

----- L'equip femení de voleibol segueix essent un ferm candidat a obtenir el primer lloc a la lliga, pels resultats favorables que aconsegueix.

----- Al proper ple l'Ajuntament convidarà a xampany i d.... a tots el santjoaners per a premiar l'estupenda comprensió i l'admirable silenci d'aquests davant les decisions del consistori.

----- Els u-altres s'han cansat de rectificar pintades.

----- Dia 26 se va organitzar al nostre poble un torneig triangular de voleibol entre els equips de San José, Luis Vives i Sant Joan. El nostre equip s'adjudicà, sense problemes, el trofeu en disputa.

----- S'ha fundat una associació de fadrins, el principal objectiu de la qual és despatxar afiliats per no acomplir el requisit bàsic d'aquesta institució.

----- Seguint la tradició, dia 24 a partir de les 10 del vespres se celabraren a l'església les matines, que comptaren amb el cent de la sibil·la, cançons i nadales interpretades per les corals infantils i de Sant Joan. Neules, ramells de taronges i dibuixos nadalencs ornaven l'església.

----- S'ha establert que d'aquí un any i per reial decret tots els homes seran senyors de corbata, així s'acabarà la campanya de convidar per les festes de Nadal un pobre a la nostra taula.

O.C.B. de Sant Joan

**MOLTS
D'ANYS**

CAMPANYA PER LA NORMALITZACIO DEL
CATALA A MALLORCA

Els objectius de la campanya són: informar de la situació lingüística actual i del procés normalitzador i estimular l'orgull dels parlants de la llengua pròpia territorial, amb la finalitat d'estendre més l'ús de la llengua catalana en tots els àmbits i en totes les ocasions.

La nostra llengua que pateix de colonialisme desde fa segles és de cada vegada més en perill de mort - es mor una llengua que no s'usa - degut a uns mitjans de comunicació i a una educació obligatòria en mans d'un Estat centralitzat i a una immigració no assimilada per efecte de la política lingüística actual.

La normalització és un procés cap a la normalitat, i és normal que cada poble usi només la seva llengua territorial; com més ens allunyam de la normalitat més feim per l'extinció del català.

Una llengua no és només un instrument de comunicació, que ja és molt, sinó que és, a més a més, eina d'identitat personal i nacional. Es feina de tots estendre l'ús del català a Mallorca, perquè és la llengua dels mallorquins.

OBRA CULTURAL BALEAR, C.I.E.M.E.N., i
Dts. de català de la FACULTAT i de
L'ESCOLA NORMAL

BESTIARI

" S'indiot de Biniforani
sense plomes s'estufava "

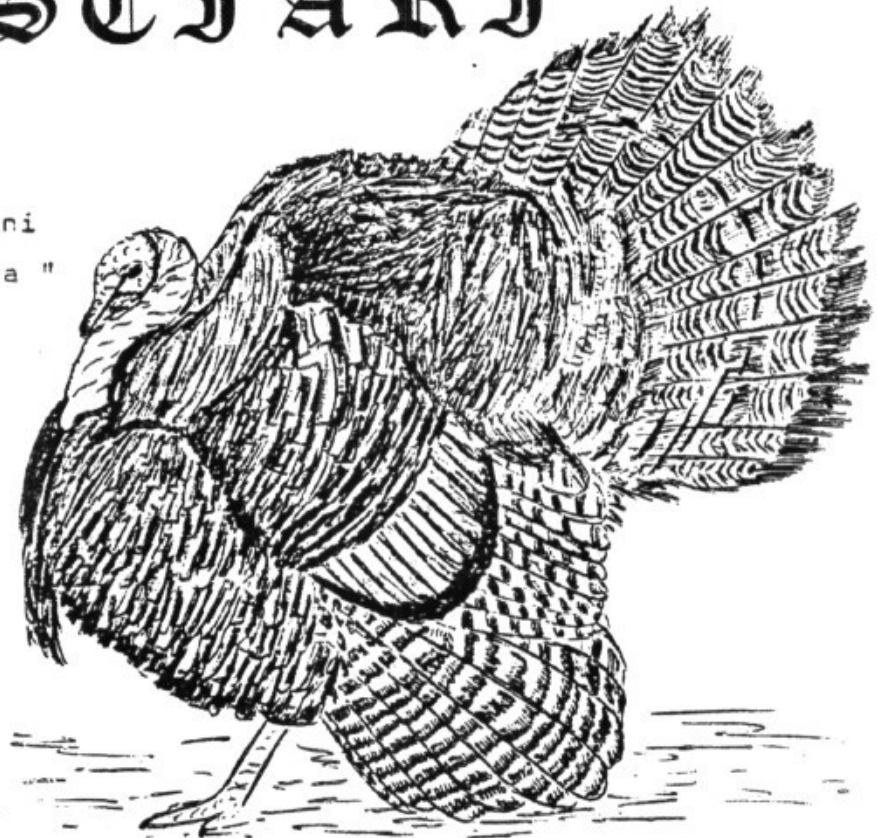
L'indiot (*meleagris gallopavus*) és un animal domèstic originari de Mèxic i sud dels EE UU. Vivia en estat salvatge per la praderia. A l'arribada dels colons l'empraren com aliment. Més tard l'introduïren, ja domesticat, a Europa i als altres continents.

Com totes les aus té quasi tot el cos recobert de plomes, aquestes no són més que escames modificades, adaptades pel vol i per mantenir una capa d'aire aïllant envoltant l'au, i així permetre l'homeotèrmia.

Les escames que cobreixen els peus són els restes de les dels seus avantpassats reptilians. Les aus, igual que els mamífers, són el producte d'una evolució mil·lenari de reptils (actualment desapareguts) que daren lloc a aquestes dues branques d'evolució.

El mascle, més gros que la femella, té unes carúncules vermelles (més conegudes per "moc") per damunt el cap i pel coll, que juntament amb la coa i plomes estufades, no és més que la seva manera de fer l'aleta a les femelles.

El salvatge viu en guardes grosses. De dia pasturen pel prat, no són gaire voladors. Durant la nit dormen damunt els

s'indiot

GALL D'INDI

arbres; els peus, amb tres dits per envant i un per enrera tenen un dispositiu muscular que les permet bloquejar els dits tancats i així no caure mentre estan damunt les branques. Als domèstics, que també viuen en guardes, les agrada pasturar per dins els camos on hi ha hagut sembrat cereals o llegums, també mengen cuques, insectes i altres animalons. Per fer-los engreixar aviat li donen faves senceres.

La femella posa de 10 a 20 ous de color beig amb taques oscures, en terra; des cap de 28 dies neixen els petits que tot

Joan Moratinos
Pep Roig
Joan Morey
i altres

d'una abandonen el niu (nidífugs) per seguir l'indiota i anar a pasturar.

Són de color negre, si bé hi ha una varietat albina (de color blanc). L'albinisme (que es dona a quasi totes les espècies animals de pèl i ploma) és una deficiència orgànica que no permet sintetitzar la melanina (pigment colorant negre).

Se diu que l'indiot envest i pica a les coses de color vermell. El seu cant és un poc curiós. Mentre un element de la guarda fa: " piop- piop- piop- ... " els altres responen: " brlu-rlu-rlu-rlu- ... " A això, la guarda també ho fa quan qualcú les molesta o les xiula.

Per Nadal hi ha la costum de menjar- ne d'indiot, sobretot farcit.

$\frac{1}{2}$ escut (duret d'or)

DUROS

8 reals (Charles III)
PLATA

8 reals (Charles IV)
PLATA

20 reals - 2 escuts
(Isabel II)
PLATA

5 pts - 1 duro
PLATA
(Govern provisional)

5 pts - 1 duro
PLATA
(Amadeu I)

5 pts - 1 duro
PLATA
(Alfonso XII)

5 pts - 1 duro
PLATA
(Alfonso XIII)

5 pts - 1 duro
(aleació de níquel)
Franco

5 pts - 1 duro
(aleació níquel)
Franco

MONEDA   ESPANYOLA   1.868 - 1.975   per amador gaià
i joan morey

El sistema monetari actual espanyol (sistema decimal) amb unitat la pesseta fou instaurat pel govern provisional de l'any 1.868. Al 69 s'encunyaren les primeres pessetes d'argent de 835 mil.lèssimes i 5 grs. de pes.

El canvi se va fer basant-se amb el sistema anterior de Castella en què l'unitat era l'escut = 10 reals de billó (el real de billó no és més que la fasce final d'un procés degeneratiu de les primitives monedes d'or del reine de Castella: unces d'or, reals d'or, escuts d'or...).

Per entendre un poc millor l'estructura monetària hem de fer un parell de consideracions (sempre que poguem farem referència a Mallorca).

- Als segles medievals les monedes eren de metalls nobles (or, plata) i circulaven indistintament les encunyades pels reis mallorquins com les estrangeres: de València, Aragó, Barcelona, Castella,..... a pesar que els seus valors no fossin iguals la gent els hi dava els mateixos noms: pecetes d'or, durets d'or, dobles,... El poble sempre ha tingut tendència a canviar el nom de la moneda per un altre, diguem-li popular (així a un billet de 1.000 pts se li diu un biller verd, a les monedes de 25, 50 i 100 moneots ....).

A través del temps alguns d'aquests noms populars han servit per donar nom a posteriors monedes.

Anem a veure diferents tipus de monedes del sistema actual, el seu origen i valors comparats amb sistemes anteriors:

1 duro = 20 reals de billó = 5 pts

Duro - Moneda forta, la de més valor en circulació. El poble deia "duros" a 8 reals de Carles III i IV, a les de 20 reals de Isabel II.

També anomenava duret d'or a petites monedes d'abans del segle XVIII, sobretot 1/2 escut de Felip V i Ferran VI.

Oficialment s'implantà el duro amb un valor de 5 pts durant el govern provisional de 1.868. De llavors fins ara hi ha hagut diferents emissions d'aquesta moneda:

- Gover Provisional 1.869, 1.870 (duros de plata de 25 gr)
- Amadeu I 1.871.
- Alfons XII 1.876,77,78,79,81,82,83,84,85.
- Alfons XIII 1.888,89,90,91,92,93,94,96,97,98,99.
- Franco 1.949 (15 gr. de níquel)
- Franco 1.957 (5'5 gr. de níquel)
- Juan Carlos I 1.975 . (5'5 gr. de níquel)

Monedes múltiples del duro.

10 pts d'or	(3'2258 gr)	Alfons XII	- 1.878-79
20 pts d'or	(6'45169 gr)	Alfons XIII	-1.889-90-92-1.904.
25 pts d'or	(8'06415 gr)	Amadeu I	-1.871
		Alfons XII	- 1.877-78-79-80-81-82-83-84-85.
25 pts de níquel	(8'3 gr)	Franco	- 1.957.
25 pts de níquel	(8'3 gr)	Juan Carlos I	-1.975.
50 pts de níquel	(12'40 gr)	Franco	1.957.
50 pts de níquel	(12'40 gr)	Juan Carles I	1.975.
100 pts d'or	(32'25 gr)	Gover Provisional	1.970
		Amadeu I	1.971
		Alfons XIII	1.897
100 pts de plata	800 mil.lèssimes (19gr)	Franco	1.966
100 pts de níquel	(24'80 gr)	Joan Carles I	(1.975).

RAL - reial o real. En principi volia dir moneda del rei per diferenciar-la de l'episcopal, comptal o local. Després fou referència d'unitats monetàries posteriors. S'encunyaren d'or, plata i finalment de billó (velló): aleació de plata i coure cada vegada més po-

bre. L'aquí ve l'identificació entre real i velló.

ESCUT- moneda castellana que a una cara tenia encunyat un escut. Primer eren d'or. En temps de Isabel II l'escut va esser unitat monetària i valia 10 reals de velló.

Vuit escuts (dobló de vuit) d'or eren una unça que no era més que una moneda que pesava el seu pes en or.

Pareix que un escut d'or es el mateix que un real d'or i també una lliura mallorquina.

20 pessetes d'or (6,45161 gr)
Alfons XIII - 1899

25 pts. d'or (8,0641 gr)
Amadeu I - 1871

100 pts d'or (32,25 gr)
Amadeu I - 1871

100 pts d'or (32,25 gr)
Alfons XIII - 1897

ENCUNYACIONS CARLISTES (fets a Bèlgica)

10 cèntims de cour (10 gr)
Carles VII - 1875

5 pts de plata
Carles VII - 1874

La història comença amb què tot està molt malament. Dins la gent hi ha ganes de fer coses, de donar-se a conèixer, de realitzar-se com a persones; però tot això no convé al sistema i per això ens està mossegant i ofegant des de fa ja massa temps. Davant aquesta situació fa falta canviar moltes coses; no basta voler ésser i no ser tots, tal volta seria necessari esborrar-nos tots i començar de bell nou, però això no és gaire factible. Jo crec que el fons de l'Obra és hermós i segurament és vàlid per poder-nos desenvolupar a gust; per tant, del que es tracta és de millorar l'Obra i pensar que qualcú n'ha de beure del que reguem i n'haurà de menjar del que sembrem. No esperem una bona vellesa fora haver viscut de joves, perquè sinó, tan sols seria una acumulació de records.

Referint-me ja més als que llegim aquesta revista, que som més o manco una història, crec que tots, un per un, estam preparats per viure amb il·lusió i ganes; és prou evident, per altra banda, que tots sols no podem aplegar tota l'aigua que cau; el que manca aleshores, és que compoquem un bon decorat i ens atreviguem a fer tota la nostra obra, sense pensar si agradarà als veïnats, perquè és la nostra i així com la farem estarà ben feta. En aquest poble som suficients i som capaços d'existir com volguem, sense que això impliqui descartar ningú que ara no hi sigui, ni suposar que ens hem d'encuadrar enlloc; tan sols voler ésser i ser.

Entre nosaltres hi manca tal volta comunicació, segurament és així, aleshores, què hem de fer? intentar obrir-nos als demés i estimar-los, intentar entendre'ls, voler-los conèixer i que ens coneguin, llevar-nos la por i el guàrdia que tots duim a dintre, deixar a part les inhibicions i tot aquest muntatge tan absurd que encara hi ha (S'ha de dir que de vegades volem conèixer el de més enllà i no coneixem el que tenim devora), donar-nos l'oportunitat i les facilitats per poder-nos desenvolupar com a persones, no voler fer sempre la traveta o no deixar passar el qui ve. Crec que tant dóna arribar davant. Si tots arribarem, segurament igual de cansats i de gojosos, i el judici de la cursa el farem nosaltres mateixos. Si volem, podem fer moltes coses, com poden ésser: teatre, música, estar junts, tantes coses que

duim amagades i no ens atrevim a amollar. Ja en podem fer d'O.C.B. clubs de futbol, corals, si abans no tenim clar això.

Crec que dels nostres errors n'hem de treure un profit i reconèixer quan ens equivocam, però sempre seguir intentant anar endavant i així deixaran d'esser errors per ser vida mateixa. Per què no ho provam a veure com ens va? No vos pareix que ja és hora? ... Au idò, si partim encara hi som a temps.

Mirau'el temps i veureu com ja són les.....

Aprofit també per dir que uns quants fets ens han empenyat molt, com és tot el moviment que hi ha devers el futbol amb les casetes; pareix que hi ha gent que no està enterada que les velles foren-fetes per gent de Sant Joan, fora costar un puta duro i ara les tuden tomant pins i fent desastres. Com es veu que s'acosten unes eleccions i hi ha ganes de tornar enganyar la gent. Ah!, i els noms dels carrers encara segueixen iguals; a lo millor és que ha de venir un altre cop d'Estat i no val la pena canviar-los. També un guàrdia civil va demanar informació a dues persones que viuen entre nosaltres per veure què fèim per aquí; per què no demanen que fan aquests senyors que ens han omplit d'hotels i ens han fotut els duros i la terra? Ah no! per aquests tot són facilitats. Com està el món! hi ha coses que fan pena i ràbia al mateix temps. Així i tot, a vosaltres també (no sé si ho he de posar, però, bé).

" FELIZ NAVIDAD Y PROSPERO AÑO NUEVO: "

Salut i força a tots.

Miquel Company J.

NIT DE LLUNA PLENA

Ple de plomes està l'aire
els homes plens estam de fred
l'amor crema a la foganya...
... és l'hivern.

La "tele" no mos escolta
la música ens romp la pell
les alzines i les ombres
la Mar, el Sol i els Ocells.

La Innocència està trencada...
... fa tant de temps
les roques, la mar rissada
amor... me cremes la pell.

Els teus ulls són pomes tendres
i les mans com llargues serps
són obertes per a rebrer...
el temps ... el temps.

AMOR ..... TARONGER EN FLOR

Dins el foc el teu perfil
perfum de roses d'estiu.
Aqueix amor és com un torrent
que no pot trobar la mar.

Tenc els ulls plens dels teus ulls
i els llavis plens de desig
(voldria esser un estel
per il.luminar la nit)

Les ones dels teus cabells
i les fulles dels teus dits
(Voldria esser un estel
per il.luminar la nit).

Bàrbara Oliver Mates.

LES FESTES NADALENCUES

Temps de fred, temps de Nadal
temps de Betlem i família
temps de torrons i alegria
canten portal en portal.

Asseguts bé s'hi està
en la cadira cordada
fent la calceta estimada
per ses festes estrenar.

I quin escalfar-s'hi les mans
de bo vora la faganya
la bufadora de canya
torrant castanyes i aglans

Figues seques i anous
i ametles de tota classe
el vi dins la carabassa
i el paner ben replè d'ous

Fent un ram de romaní
de mataselva i alzina
estepa blanca que és fina
i quatre brotets de pi

Un covenet ple de pinyes
pintades de tot color
que tot convida a dolçor
tant per camí com les ginyes

De la muntanya nevada
la neu va regalimant
de les encletxes botant
cap a la comellarada
i al torrent va arribant
l'aigua fresca cristal·lina
mirau-le que es divina
se mou el vent de llevant

Mengem el brossat i mel
en les festes nadalenques
i alçant els ulls cap al cel

Repiquem els ferreguins
la ximbomba i el tambor
cantant cridem alegrau-vos
que ha nascut el Salvador.

B. M. S.

Molts d'anys

la sibil·la

- Cant apocalíptic, gloses esglañadores, interludis d'orgue, versos que parlen de l'Anticrist, dels signes que en el món hi haurà abans de la segona vinguda de Crist per realitzar el judici final, posats en boca de la sibil·la Eritrea, escoltat per noltros i tots els avanpassats a la nit de Nadal.

No se sap molt bé quin és el seu origen. El cant ja s'interpretava en llatí abans del segle X. A partir del segle XIII se traduí a les llengues romàniques. La seva interpretació a la nit de Nadal, estigué molt arrelada per tota la península Ibèrica, Itàlia i sud de França, amb moltes i distintes variants.

Se diu que la melodia es d'origen mossàrab. Introduïda a Mallorca després de la conquesta de Jaume I.

Actualment, a més de l'Alguer (Sardenya), continua celebrant-se a totes les esglésies de Mallorca, després de matines i abans de començar la missa.

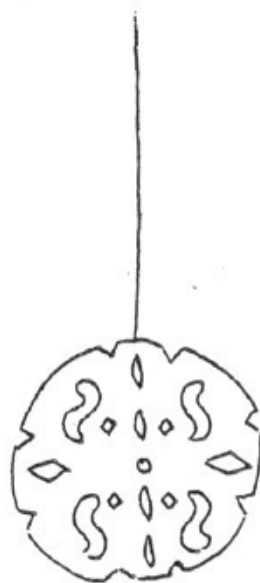
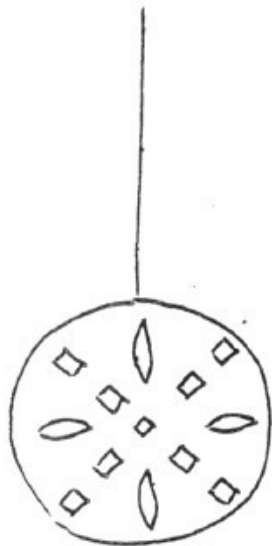
Encarna el personatge generalment un nin, amb vestits femenins, gorra, capa vermella i una espasa que manté dreta davant la cara tot el temps que canta.

CANT DE LA SIBIL·LA (una de les transcripcions)

- El jorn del judici
parrà qui haurà fet servici.

Jesucrist Rei universal,
homo i ver Déu eternal,
dél cel vindrà per jutjar,
i a cada ú lo just darà.

Gran foc del cel davallará;
mars, fonts i rius tot cremará.
Daran los peixos horribles crits,
perdent los seus naturals delits.

Ans del judici l'Anticrist vindrà,
i a tot lo món turment darà,
i se farà com Déu servir,
i qui no el crega farà morir.

Lo seu reinat serà molt breu;
en aquell temps sots poder seu
moriran tots a un lloc
aquells dos sants, Elies i Enoc.

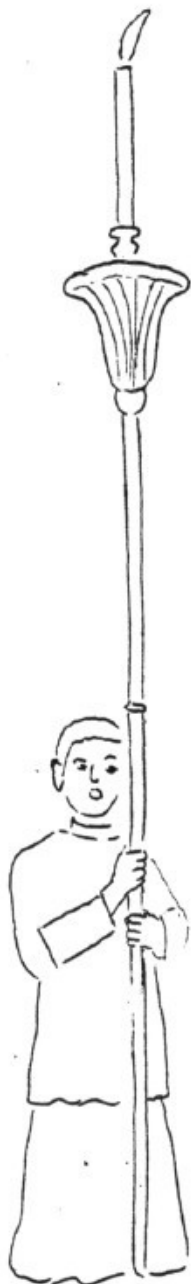
Lo sol perdrà la claretat
mostrant-se fosc i entelat;
la lluna no darà claror,
i tot lo món serà tristor.

Als mals dirà molt agrament:
- Anau, maleïts, an el turment;
anau- vos- ne an el foc etern
amb vostre príncep de lo infern;

Al bons dirà: -Fills meus, veniu;
benaventurats posseïu
el reïne que està aparellat
des que el món va esser creat;

Oh humil verge ; Vós qui heu parit
Jesús Infant aquesta nit,
a vòstron Fill vullau pregar
de los inferns ens vulla guardar;

El jorn del judici
parrà qui haurà fet servici.

joan morey.

PASSA - TEMPS

Anem ara a fer una llista de coses que volem i una altra de coses que no volem. Som conscients de què, per algú, Qles llistes estaran girades. De totes maneres nosaltres ja ho esperam, i ens demanam si els que opinen així també saben i entenen que nosaltres ho sapiguem.

Després d'aquest joc de paraules a manera de presentació, ens posam per la feina.

Volem

- Que plougui. (Ho volem tots, el acodit de que mai plou al gust de tots no és totalment cert. En cas de sequia estam d'acord).
- Un món millor.
- Més bona voluntat arreu.
- Veure les cartes de tots i canviar una mica el joc.
- Aprendre a volar.
- Desfer la corda que ens lliga a la societat de consum.
- Un magraner de fulla groga.

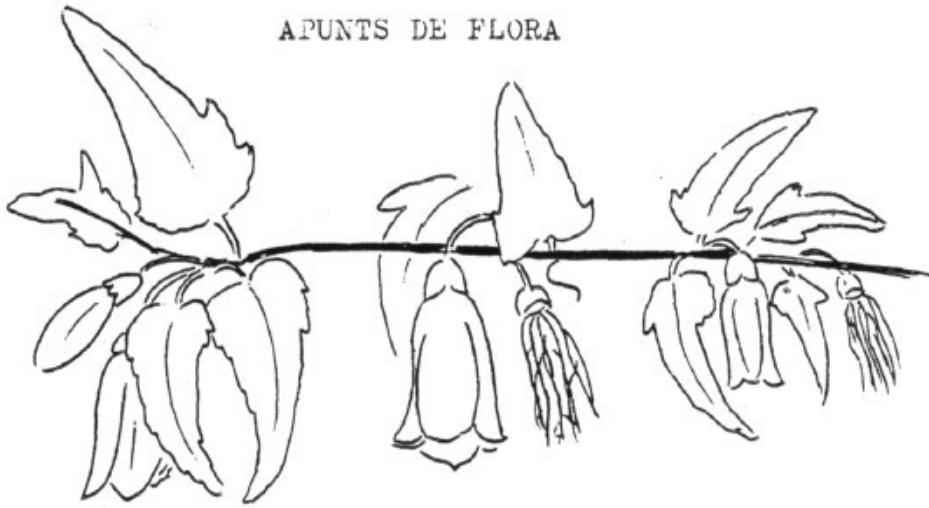
No volem

- Deixar el món brut als nostres fills.
- Tants d'americans al puig Major.
- Tanta brutor a les platges.
- Ni OTAN ni pactes.
- Jocs de guerres pels al.lots.
- Bans repetidors de radio i televisió, posats degut a uns mundials de foot-ball.
- Que la verdor de la terra es torni grisor de ciment.
- Que ens donin llibertats retallades.

Ara que el joc ha acabat és quan comença de debó. Aquest és el primer article que sortirà sense signar a la revista. En canvi al carrer Nou, nº 6, hi haurà unes fulles on els que hi estiguin d'acord podran posar el seu nom, (així pareixerà que ho hem fet entre tots, que al fons és així, no creguem), i al temps aportat altres idees que a nosaltres no s'ens han ocorregut.

Apa doncs!, a animar-se que, com bé diu Sisa, el temps pot no ser etern. Pels qui encara tenen por, les firmes no sortirien en públic, en no ser que tots els signants estiguin d'acord.

APUNTS DE FLORA

CLEMATIS CIRRHOSA - Vidalba

Fam- Ranunculàcies

La vidalba és una planta perenne sarmentosa (com indica el seu nom científic, clema del grec: sarment) i enfiladissa, arriba a assolir els 10 m. Es una planta molt abundant a Mallorca i a Sant Joan la trobam per les voreres, parets, bardisses i dins zones d'ullastar.

Es bona d'identificar perquè és quasi l'única planta no herbàcia que trobam florida ara; floreix entre Octubre i Març.

Quan gaire bé tota la natura està dormida en aquestes setmanes fredes i sol pàl·lid, quan molts d'arbres i arbusts han sacrificat el seu vestit foliar quedant despul·ls, quan únicament aquelles plantes més preparades per enfrontar-se al clima i unes poques herbes tímida^{que}ment comencen a sortir de la llavor, rompen el silenci i la letàrgia de la natura i els camps, sorprèn a un observador trobar-se aquesta planta vestida alegrement de flors com si de la primavera es tractàs.

Aquestes flors són grosses i en forma de campana, penjant cap avall, de color blanc, tacat algunes vegades de clapes violetes a l'interior. Una vegada madurs apareixen bastant de fruits damunt el que era la flor, són com a grans d'ordi comprimits, aquenís de color marronenc, que acaben en una projecció plumosa molt llarga i ben vistosa que és aprofitada per la llavor per a escampar-se mitjançant el vent.

No se li coneixen propietats medicinals, malgrat que és parenta de la clematis flammula (vidriella)

APUNTS DE FLORA

RUSCUS ACULEATUS - Cirerer
de Betlem
Fam. Liliàcies

Un arbustet que associam a les festes de Nadal és el cirerer de betlem. El nom popular ja hi fa referència. En aquests dies, les seves branques d'un verd intens contrastat pel vermell dels fruits, rodons com a cireres, ornem els diferents espais de la casa i el betlem, donant-los vida amb els darrers alens de la seva que les fou tallada.

Les tiges formen una mata densa, arribant als 30- 80 cms d'alçada i duren molts d'anys. Estan cobertes per files de falses fulles punxudes. Així és, no són en realitat fulles aquestes que en tenen la forma, sinó branques modificades i que reben el nom de cladodis; les vertaderes fulles se disposen sobre aquests i han quedat reduïdes a petites escames.

Es damunt el cladodis on s'obrin les flors (aquest fet ens adona que el cladodi no pot esser una fulla), petites i blanques, unes masculines i altres femenines. Floreix entre el Febrer i l'Abril i la flor femenina fecundada es transforma en una petita baia vermella d'un cm. de diàmetre, a dins hi trobam una o dues llavors grosses.

Fixem encara l'atenció en els cladodis, aquests no són un capritx, tenen una finalitat. A més de la forma de fulla, la planta també els ha dotat de pigment clorofílic (el color verd dels vegetals) talment una fulla, però aconseguix una sèrie d'avantatges, si així no fos no tendria raó d'esser aquesta modificació. La planta redueix d'aquesta manera la pèrdua d'aigua, podent viure a indrets més secs; obté un teixit més dur per així fer front a un clima més advers tant pel fred com per la sequedat. També disposen els cladodis de la facultat de poder-se girar fins a un pla vertical quan el sol és intens

per no rebre'l de ple, cosa que disminueix l'evaporació de l'aigua de la planta.

Es un arbust característic del sotobosc de l'alzinar. A Sant Joan el podem observar dins els petits fragments que encara tenim d'aquest bosc.

La planta també té propietats medicinals, concretament el seu rizom (part del tronc que creix per davall terra) és aperitiu i diürètic, forma part del diürètic anomenat " xarop de les cinc rels ", que són les del cirerer de Betlem, esparraguera, àpit, fonoll i juevert. S'ha emprat també contra la icterícia, la hidropèsia, la cloròsi, les escròfules i afeccions de les vies urinàries,

Josep Roig Bauçà

GLOSES POPULARS

Mesos magres ha tingut
el vuitanta un passat,
animals i lo plantat
recordaran l'any eixut.

Mals averanys han cridat
els dies del vuitanta un,
terra i plantes com ningú
patiran de sequetat.

- 1 any: Que la Cooperativa Agrícola de Sant Joan amb Assemblea General Extraordinària, presentà l'anteprojecte d'un magatzem a la carretera de Petra.

(2 - 12 - 1980)

- 350 anys: Que va morir un santjoaner, bastant conegut, al seu temps, anomenat Miquel Mayol, complint amb la condena de pena de mort, va esser penjat enmig de la plaça de la villa.

(15 - 12 - 1631)

- 2 anys: de la realització de les votacions, per constituir el primer Consell Parroquial de Pastoral de Sant Joan.

(9 - 12 - 1979)

- 13 anys: De la Inauguració oficial del Tele-club de Sant Joan pel Governador D. Víctor Hellín Sol.

(15 - 12 - 1968)

- 50 anys: de la sortida al carrer del nº 1 de la revista santjoanera "La Pandilla"

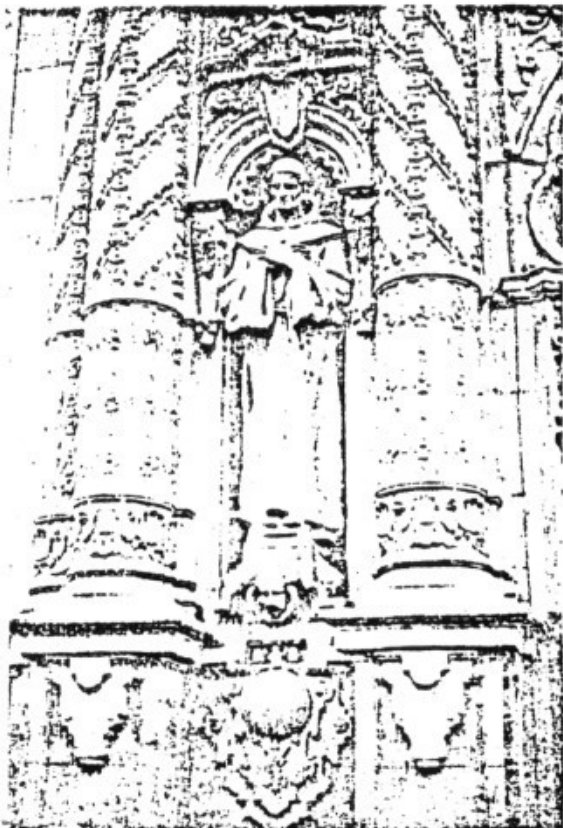
(5 - 12 - 1931)

- 230 anys: Que Fray Lluís Jaume va rebre el Esperit Sant amb el Sacrament de la Confirmació.

(19 - 12 - 1751)

- 217 anys: Que Fray Lluís Jaume va esser ordenat capellà.

(22 - 12 - 1764)

Decembre 1981

Miquel Gaià

Fr. Lluís Jaume a la portada del Museu "Man" de San Diego.

ACUEST MES FA .....

- 55 anys: Que reunides les representacions de totes les entitats locals de Sant Joan, a la "Sacristia Antigua" es va decidir la construcció d'una nova església parroquial.

(26 - 12 - 1926)

- 412 anys: Que es va formar benefici simple, perpetu i eclesiàstic a l'església vella de l'Oratori de Consolació.

(22 - 12 - 1369)

- 70 anys: Que l'Ajuntament de Sant Joan va comprar els terrenys de l'Escola Graduada.

(28 - 12 - 1911)

- 6 anys: Que la Coral de Sant Joan va cantar per primera vegada davant un públic, fou a la basílica de Sant Francesc de Palma.

(21 - 12 - 1975).

- 207 anys: De la mort a ciutat, a l'edat de 77 anys de D.Güiem Barceló, natural de Sant Joan i conegut relligiós franciscà.

(7 - 12 - 1774)